

Delrapport 5: Bedömning av pandemins konsekvenser för målen för vår säkerhet

Bedömningen är framtagen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och utgör den femte delredovisningen av regeringsuppdrag Ju2020/04352. Den beskriver möjliga konsekvenser och behov av åtgärder inom den aktörsgemensamma hanteringen av pandemin under november–januari och kompletterar den nationella samlade lägesbild som tas fram av MSB.

Enligt regeringsuppdraget ska MSB, med utgångspunkt i de scenarier som Folkhälsomyndigheten löpande ska uppdatera avseende hur smittspridning av det virus som orsakar covid-19 kan komma att utvecklas framöver, ta fram beskrivningar av tänkbara samhällskonsekvenser och åtgärder som berörda aktörer vidtar eller planerar att vidta. Uppdraget omfattar inte hälso- och sjukvårdsområdet och socialtjänst.

Omfattning och avgränsningar:

- Bedömningar i delrapporten utgår från samma tidsperspektiv som Folkhälsomyndighetens scenarier i myndighetens sjätte delrapport inom regeringsuppdrag S2020/08831, det vill säga november–januari.
- Bedömningen omfattar risker och sårbarheter kopplade till upprätthållandet av målen för vår säkerhet¹ ur ett tvärasektoriellt perspektiv.
- Bedömningarna utgår till stor del från information från statliga myndigheter om hur målen för vår säkerhet har påverkats eller riskerat att påverkas inom deras respektive ansvarsområden under pandemin. Informationen har delgetts MSB genom lägesrapportering, vid olika samverkansforum under hanteringsens gång och i dialoger med utvalda myndigheter. Information har även inhämtats via andra rapporter och bedömningar som myndigheter och andra aktörer har offentliggjort.
- Bedömningarna är främst gjorda ur ett nationellt perspektiv. Det är rimligt att anta att avvikelser från bedömningarna kan förekomma utifrån regionala förutsättningar.
- Bedömningarna är inte prognoser av kommande utveckling, utan syftar till att ge en indikation över risker, möjliga konsekvenser och aspekter att planera utifrån, och kan därför användas som hjälpmedel i aktörers fortsatta arbete.

---

¹ Möjliga konsekvenser för människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet samt våra grundläggande värden. För samhällets funktionalitet avgränsas bedömningar av möjliga konsekvenser till samhällssektorerna.

INNEHÅLL

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	3
PANDEMINS FORTSATT INVERKAN – FÖRUTSÄTTNINGAR I NOVEMBER 2021	4
Folkhälsomyndighetens scenarier för fortsatt smittspridning	4
Smittskyddsåtgärder	4
Risker för parallella händelser.....	4
KONSEKVENSER FÖR MÅLEN FÖR VÅR SÄKERHET.....	6
Möjliga konsekvenser för människors liv och hälsa	6
Möjliga konsekvenser för samhällets funktionalitet	6
Särskilt berörda sektorer under kommande period	7
Möjliga konsekvenser för upprätthållandet av grundläggande värden	7
ÅTGÄRDSBEHOV INOM DEN AKTÖRSGEMENSAMMA HANTERINGEN.....	9
Fortsatt övergång till ordinarie arbets sätt med bibehållen beredskap	9
Omhändertade erfarenheter från pandemin	9
Trygga informations säkerheten	9
Trygga tillgång till kritiska varor	10
Eftersträva tydlig och tillgänglig kommunikation	10
Upprätthåll beredskap för att identifiera och möta informationspåverkan	10
Se över möjlighet att begära och ta emot stöd	10

Sammanfattande bedömning

Utifrån Folkhälsomyndighetens scenarier väntas pandemins sammantagna påverkan på samhället vara låg under perioden november–januari, samtidigt som samtliga mål för vår säkerhet fortsatt påverkas i någon mån. Scenarierna ger anledning att anta och planera för en stabilare situation för samhället som helhet. I stort är därför bedömningarna av möjliga samhällskonsekvenser och identifierade åtgärdsbehov i denna delrapport snarlika de som beskrevs i Delrapport 4.

Läget präglas dock fortsatt av osäkerheter och risker som gör att alla berörda aktörer behöver säkerställa förmåga att snabbt identifiera och hantera ett förändrat läge. Ett förändrat läge avser här dels förändringar i själva smittspridningen men också andra riskförhållanden eller indirekta konsekvenser som skulle kunna uppstå eller återaktualiseras under perioden. Ett sådant exempel skulle kunna vara varubristssituationer. Den fortsatta hanteringen av pandemins konsekvenser behöver därför genomsyras av en helhetssyn där olika perspektiv beaktas i beslutsfattandet. Därtill är det av stor vikt även under kommande period att omhänderta och omsätta erfarenheterna från pandemin i operativt arbete och aktörsgemensam samverkan.

Befolkningens liv och hälsa

Påfrestningarna på befolkningen bedöms på en övergripande nivå vara låga under perioden, även om konsekvenserna för de som drabbats av såväl sjukdomen covid-19 som andra följd effekter av pandemin till del är långsiktiga.

Samhällets funktionalitet

Samhällsviktig verksamhet² bedöms fortsatt ha en god förmåga att anpassa sig till och hantera pandemins konsekvenser vid samtliga av Folkhälsomyndighetens scenarier. Pandemins påverkan på de verksamheter som upprätthåller samhällets funktionalitet bedöms fortsätta minska under perioden, även om vissa riskfaktorer kvarstår. Dessa innefattar likt tidigare framförallt informationssäkerhet hos samhällsviktiga aktörer, uppskjuten verksamhet, samt tillgången till vissa kritiska varor.

Grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter

Pandemin bedöms i stort inte avsevärt påverka individers och andra aktörers möjlighet att verka i samhället under perioden november–januari. Individens frihet kan dock fortsatt uppfattas som begränsad så länge smittskyddsåtgärder som begränsar handlingsutrymmet tillämpas. Det finns fortsatt ett behov av transparens och tydlighet avseende de beslut som fattas, bland annat gällande den pågående vaccinationsprocessen. I förlängningen är den samlade hanteringen av betydelse för att upprätthålla tilliten i samhället och långsiktigt stärka samhällets motståndskraft inför framtida kriser.

MSB identifierar följande åtgärdsbehov under kommande period

- Fortsatt verka för en sömlös övergång från krisorganisation till ordinarie arbetssätt, liksom från distansarbete till tidigare eller delvis nya arbetsformer. Säkerställ samtidigt bibehållen beredskap, exempelvis genom upprätthållande av kontaktvägar och fortsatt förmåga att ta fram lägesbild och lägesrapporter.
- Omhänderta erfarenheter från pandemin – såväl positiva som negativa – för att utveckla krisberedskapen, både inom den egna organisationen och i det aktörsgemensamma arbetet.
- Trygga informationssäkerheten hos aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet.
- Trygga tillgången till kritiska varor.
- Eftersträva transparent, tillgänglig och samordnad kommunikation, i synnerhet avseende den fortsatta vaccinationsprocessen, samt förändringar av regler, råd och rekommendationer.
- Upprätthåll beredskap för att identifiera och möta informationspåverkan.

² Utöver hälso- och sjukvård samt omsorg.

Pandemins fortsatta inverkan – förutsättningar i november 2021

Detta avsnitt ger en övergripande beskrivning över rådande förutsättningar för den kommande tremånadersperioden november–januari, utifrån vilka MSB:s bedömningar görs.

Folkhälsomyndighetens scenarier för fortsatt smittspridning

Inom ramen för Folkhälsomyndighetens regeringsuppdrag (S2020/08831) presenterade myndigheten en sjätte delrapport den 21 oktober 2021. I rapporten presenteras liksom tidigare delredovisningar tre scenarier benämnda scenario 0, scenario 1 och scenario 2. Scenarierna illustrerar tänkbar utveckling under november–januari och varierar utifrån olika antaganden om kontaktintensitet mellan människor. Samtliga scenarier visar på fortsatt smittspridning under kommande månader – dock på nivåer som är betydligt lägre än tidigare under pandemin. De två värre scenarierna, scenario 1 och 2, medför toppar i smittspridningen under december månad. Det ökande antalet fall i scenario 1 och 2 resulterar i ett ökat antal personer med behov av slutenvård och intensivvård men till lägre nivåer än samma period 2020–2021, tack vare vaccinationstäckningen.

Scenario 2 bedöms av Folkhälsomyndigheten i nuläget som den minst sannolika utvecklingen. Det finns osäkerhet kring den kommande utvecklingen, bland annat avseende hur mycket mer smittsam deltavarianten är jämfört med den tidigare dominerande alfavarianten samt vaccinernas effekt mot deltavarianten.

Smittskyddsåtgärder

Sedan det fjärde steget i regeringens plan för en avveckling av restriktioner togs, den 29 september, kvarstår ett begränsat antal råd och rekommendationer för att minska smittspridningen. De nu gällande allmänna råden är framförallt riktade till ovaccinerade personer över 18 år. Ett allmänt råd som kvarstår för alla, oavsett ålder och vaccinationsstatus, är att stanna hemma vid symtom på covid-19.

Det är enligt Folkhälsomyndigheten viktigt att följa situationen noga för att vid behov kunna sätta in åtgärder i rätt tid och i rätt sammanhang. Covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ger möjlighet till att återinföra föreskrifter för att reglera olika typer av verksamheter om det behövs för att minska smittspridningen. Enligt Folkhälsomyndigheten kan det vid ett försämrat läge exempelvis bli aktuellt med att återinföra regler kring storlek på sällskap, avstånd mellan sällskap, eller att införa regionala åtgärder vid stora geografiska skillnader i smittspridning.

Den viktigaste smittskyddsåtgärden är fortsatt den pågående vaccinationsinsatsen. I slutet av oktober var mer än 80 procent av befolkningen över 16 år vaccinerade med två doser. I september beslutade Folkhälsomyndigheten att även barn i åldrarna 12-15 år ska erbjudas vaccination mot covid-19 och vaccinationen av den gruppen startade i oktober. Sedan den 27 oktober rekommenderar Folkhälsomyndigheten att en tredje dos av vaccin mot covid-19 erbjuds till alla som är 65 år eller äldre, till individer med hemsjukvård eller hemtjänst, till alla som bor på särskilt boende för äldre (SÄBO) samt till personal på SÄBO och inom hemsjukvård och hemtjänst.

Risker för parallella händelser

Under perioden november–januari föreligger ett antal på förhand kända risker. Säsongsrelaterade risker är bland annat väderhändelser som stormar, kraftiga snöfall och ishalka. Dessa företeelser får oftast lokal eller regional påverkan, exempelvis i form av materiella skador, elbortfall och

trafikstörningar. Beroende på omfattning och spridningsgrad kan de dock även föranleda behov av krishantering över kommun- och länsgränser samt på nationell nivå.

Parallellt med spridningen av det virus som orsakar covid-19 pågår även spridning av andra virus mellan människor, varav särskilt några övervakas under de kommande månaderna. Ett exempel är RS-virus, vars säsong startade tidigare och mer intensivt än under ett normalår och ett annat exempel är säsongsinfluensan. Det är enligt Folkhälsomyndigheten ännu för tidigt att säga hur den kommande influensasäsongen kommer att utvecklas.

Därtill föreligger under hösten och vintern en ökad risk för nya infektioner hos vilda och tama fåglar av fågelinfluensa. Fågelinfluensautbrottet under säsongen 2020–2021 är det hittills värsta i Sverige, och var en händelse som behövde hanteras av flera av krisberedskapssystemets aktörer.

Därutöver ligger terrorhotnivån alltjämt på en förhöjd nivå, en trea på en femgradig skala. Ett attentat med masskadeutfall skulle sannolikt kräva en större hantering och medföra belastning på flera offentliga verksamheter som sjukvård, räddningstjänst och polis.

Konsekvenser för målen för vår säkerhet

I följande avsnitt redogörs för bedömningar av risker och möjliga konsekvenser för målen för vår säkerhet.

Möjliga konsekvenser för människors liv och hälsa

Kommande period förväntas präglas av viss smittspridning och fortsatta råd och restriktioner som främst innebär begränsningar i handlingsutrymmet för den ovaccinerade delen av den vuxna befolkningen. På ett övergripande plan kan genomförda anpassningar och avveckling av restriktioner antas ha medfört en positiv påverkan på människors livsvillkor och välmående och ökat människors tillgång till viktiga sociala skyddsnet. Samtidigt bedöms till del långsiktiga konsekvenser, som psykisk ohälsa och ekonomisk otrygghet, fortfarande påverka delar av befolkningen.

MSB har tidigare påtalat barns och ungas särskilda utsatthet under pandemin. Återgången till närundervisning som huvudinriktning inom all grundskole- och gymnasieverksamhet kan antas ha medfört en positiv effekt för barn och ungas välmående. Samtidigt kvarstår många osäkerheter kopplat till de långsiktiga konsekvenser som pandemin kan ha medfört för barns och ungas psykosociala och fysiska hälsa, liksom för deras förutsättningar till goda levnadsvillkor på sikt. Resultaten från pågående utredningar, bland annat avseende konsekvenser till följd av de förändringar pandemin medfört inom skolverksamheten, behöver följas upp och omhändertas för att säkerställa att åtgärder vidtas skyndsamt och på bred front i samhället.

Möjliga konsekvenser för samhällets funktionalitet

MSB bedömer att samhällsviktig verksamhet på en övergripande nivå kan hantera samtliga av Folkhälsomyndighetens scenarier och att samhällets funktionalitet fortsatt kommer upprätthållas under perioden november–januari. Vissa osäkerheter kvarstår kopplat till kritisk varuförsörjning. Svåra bristsituationer skulle kunna påverka förmågan att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och därmed också leda till allvarliga samhällskonsekvenser.

Under perioden förväntas pandemins påverkan på de verksamheter som upprätthåller samhällets funktionalitet att fortsätta minska. Möjlighet bör därför finnas att genomföra tidigare nedprioriterad eller uppskjuten verksamhet samt att identifiera vilka eventuella sårbarheter som kan ha uppstått. Samhällets fortsatta övergång till mer normala förhållanden bedöms likt tidigare inte påverka upprätthållandet av samhällets funktionalitet på en övergripande nivå.

Uppskjuten verksamhet

MSB bedömer att det fortsatt finns risker förknippade med att verksamhet skjutits upp till följd av omprioriteringar under pandemin, vilket exempelvis skulle kunna leda till sårbarheter och försämrad förmåga att hantera allvarliga händelser inom verksamhetsområden. Likt tidigare bedöms dessa risker primärt gälla på längre sikt än tre månader, även om detta är svårt att uppskatta. Möjligheten att återuppta sådan verksamhet är delvis beroende av att belastningen på verksamheterna fortsätter att minska. Samtidigt är det viktigt att återupptagande av uppskjuten verksamhet görs på ett sätt där beredskap upprätthålls för att hantera såväl ökad smittspridning lokalt, som nya eller parallella händelser.

Kritisk varuförsörjning

Pandemins direkta påverkan på handelsflöden och transportkedjor medför fortsatt risker kopplade till kritisk varuförsörjning för samhällsviktiga verksamheter i Sverige. MSB bedömer att vissa risker som gäller kritisk varuförsörjning, särskilt vad gäller varugrupper som beskrivits i tidigare rapporter, kommer kvarstå så länge smittspridning förekommer i Sverige och i världen med följd att

handelsflöden påverkas. MSB noterar att flera aktörer omnämner och förhåller sig till att det förekommer komplexa störningar och osäkerheter i globala logistik- och transportflöden som inte enbart orsakats, men möjligen förstärkts, av pandemin.

Informationssäkerhet

Som tidigare bedömer MSB att det föreligger risker kopplade till informationssäkerhet hos samhällsviktiga aktörer på grund av, för vissa organisationer, nya arbetssätt såsom utbrett distansarbete eller hybrider mellan distansarbete och kontorsarbete. I takt med att samhället i större utsträckning återgår till ordinarie arbetsformer eller att de nya arbetsformernas påverkan på informationssäkerhet utretts, bedöms riskerna minska.

Särskilt berörda sektorer under kommande period

Samtliga samhällssektorer har på olika sätt påverkats av pandemin och dess konsekvenser. I denna rapport läggs tonvikt på de sektorer som MSB bedömer berörs särskilt eller står inför utmaningar under kommande period.

Transporter

Transportsektorn har under pandemin visat på en stark förmåga till anpassning och godsflödena har fungerat även under perioder med hög smittspridning. Den sammantagna påverkansgraden för sektorn är fortsatt måttlig, även om variationen i påverkansgrad är stor mellan trafikslag och geografiska platser. Det svåra ekonomiska läget till följd av minskad kommersiell trafik är en fortsatt utmaning för aktörer inom sektorn, inte minst inom flygtrafiken, samt taxi- och bussnäringen. Kommersiellt resande har ökat i viss utsträckning, men utvecklingen framöver bedöms fortsatt vara osäker för olika verksamheter inom sektorn. Det ansträngda läget inom flyg- och flygplatsverksamheter kan exempelvis förstärkas ytterligare av de höjda prisnivåerna på bränsle. Inför kommande period finns en förberedd och etablerad vinterberedskap inom sektorn i syfte att minska störningar som vinterväder kan orsaka.

Energiförsörjning

Pandemins direkta konsekvenser för Sveriges energiförsörjning bedöms i nuläget som små. Inför vinterhalvåret aktualiseras betydelsen av en väl fungerande energiförsörjning än mer, särskilt om vi går mot en vinter med låga temperaturer under längre tid. Nuvarande situation präglas bland annat av höga marknadspriser på olja och drivmedel, el och gas, vilket aktörer i andra sektorer och verksamheter med starka beroenden till energiförsörjning behöver beakta. De låga europeiska lagernivåerna av gas innebär vidare att förmågan att hantera eventuella försörjningsstörningar, som exempelvis en period med mycket kallt väder, är lägre än under tidigare år. Utifrån ett krisberedskaps- och energiförsörjningsperspektiv bedöms det sammantagna läget inom sektorn dock som stabilt inför vintern 2021–2022.

Möjliga konsekvenser för upprätthållandet av grundläggande värden

Pandemins effekter på upprätthållandet av grundläggande värden är som tidigare konstaterats svåra att bedöma. Pandemin bedöms dock i stort inte avsevärt påverka individers och andra aktörers möjlighet att verka i samhället under kommande period. Enligt Folkhälsomyndigheten bedöms scenario 2 i nuläget som den minst sannolika utvecklingen, men myndigheten påpekar samtidigt att situationen behöver följas noga för att vid behov kunna vidta åtgärder i rätt tid. De smittskyddsåtgärder som enligt myndigheten skulle kunna återaktualiseras skulle innebära en minskad möjlighet att verka för vissa aktörer, om än så i begränsad omfattning. Samtidigt kan individens frihet fortsatt uppfattas som begränsad så länge smittskyddsåtgärder som begränsar handlingsutrymmet tillämpas, som de nuvarande råd och rekommendationer som riktar sig till ovaccinerade personer.

MSB:s bedömning kvarstår vad gäller vikten av transparens kring avvägningar bakom beslut om åtgärder, samt tidig, tydlig och samordnad kommunikation. Under den aktuella perioden finns kommunikativa utmaningar för samhällets aktörer att förmedla vilka råd och rekommendationer som gäller för ovaccinerade personer, och varför dessa råd och rekommendationer fortsatt bedöms som nödvändiga. Även i ett eventuellt framtida läge där restriktioner behöver återinföras i hela eller delar av landet, blir dessa aspekter av stor vikt. Kommunikationen behöver likt tidigare målgruppsanpassas och förmedlas på sätt som når och förstås av hela befolkningen.

Utmaningarna avser även kommunikation kopplat till vaccinationsprocessen, inte minst när det gäller den pågående vaccinationen av barn över 12 år, men även av ovaccinerade ungdomar och vuxna. MSB noterar att det finns en oro kopplat till vaccin mot covid-19 och att det i samhället som helhet, samt på vissa arbetsplatser och i skolmiljön i synnerhet, förekommer starka åsiktsyttringar om vaccinationsinsatsen i Sverige som samhällets aktörer behöver möta och hantera.

Missinformation, desinformation och ryktesspridning kopplat till covid-19-hantering som förekommer i den svenska informationsmiljön riskerar att öka allmänhetens oro och påverka människors förtroende för samhällsinstitutioner såväl som det mellanmännsliga förtroendet. Det sätt som samhällets aktörer hanterar dessa kommunikativa utmaningar är av betydelse för att upprätthålla tilliten i samhället och långsiktigt stärka samhällets motståndskraft inför framtida kriser.

MSB konstaterar att statsaktörers och icke-statliga globala antagonistiska aktörers försök till informationspåverkan kopplat till pandemin och pandemihanteringen har minskat i takt med att läget inom pandemin förbättrats. Aktörer som ägnar sig åt informationspåverkan är ofta ombytliga och flyttar fokus till områden där de har störst chans att nå sina syften. Under kommande tremånadersperiod bedöms aktiviteterna fortsätta ligga på en lägre nivå än tidigare under pandemin, även vid en eventuell ökning i smittspridningen under december.

Åtgärdsbehov inom den aktörsgemensamma hanteringen

I följande kapitel identifieras åtgärder som kan vidtas av flera aktörer eller som kräver samverkan mellan olika aktörer, i syfte att dämpa och mildra de risker och möjliga samhällskonsekvenser som presenterats i föregående kapitel.

Under kommande period behöver aktörer utifrån det rådande läget fortsätta arbetet med övergång och anpassning av verksamheterna. Planeringen bör kunna utgå från att läget inom pandemin nu är avsevärt bättre och stabilare än tidigare, men det är fortsatt viktigt med en bibehållen vaksamhet och flexibilitet för att kunna hantera en eventuellt förändrad situation. Därför är planering, kontinuitetshandling samt låg tröskel för informationsdelning, samverkan och kommunikations-samordning fortsatt viktiga ingångsvärden.

Som tidigare lyfts bör bedömningar och analyser inför beslut utgå från ett befolkningsperspektiv. Det gäller exempelvis att beakta aspekter som ålder, kön, funktionalitet, geografisk hemvist och socioekonomiska förutsättningar.

Fortsatt övergång till ordinarie arbetsätt med bibehållen beredskap

Hanteringen av pandemin behöver i många verksamheter fortsätta integreras i ordinarie arbetsformer, samtidigt som vissa upparbetade pandemispecifika arbets- och samverkansformer måste upprätthållas för att kunna användas vid ett eventuellt försämrat läge. Det är en gemensam utmaning för berörda aktörer att identifiera och behålla den kärna av pandemispecifika aktiviteter som fortsatt är nödvändiga.

Inom respektive aktörs verksamhet, liksom i den aktörsgemensamma samverkan, behöver alla berörda aktörer fortsatt säkerställa att det finns verktyg för att snabbt identifiera och hantera ett förändrat läge. Ett förändrat läge avser här dels förändringar i själva smittspridningen men också andra riskförhållanden eller indirekta konsekvenser som skulle kunna uppstå eller återaktualiseras under perioden. Ett sådant exempel skulle kunna vara kritiska varubristssituationer.

Samhällsviktiga verksamheter behöver ha förmåga och beredskap att hantera nya händelser och potentiella samhällsstörningar, parallellt med pandemin. Det gäller i synnerhet de verksamheter som berörs av säsongrelaterade risker som föreligger under kommande period.

Omhändertade erfarenheter från pandemin

Det är av stor betydelse att de erfarenheter som kunnat dras av pandemihanteringen omhändertas och att aktörernas agerande utvärderas för att kunskap och erfarenhet inte ska gå förlorad och för att stärka och utveckla Sveriges krishanterings- och beredskapsarbete. Erfarenhetsutbyte bör fortsatt ske mellan aktörerna, inte minst gällande styrning, samverkan och ledning, utifrån arbetsätt som stärker aktörernas helhetssyn och där de tvärsektoriella perspektiven omhändertas. Aktörer på alla nivåer och med olika roller och uppdrag inom krisberedskapssystemet behöver prioritera ett sådant erfarenhetsutbyte.

I de fall utveckling av totalförsvars- och beredskapsarbete har fått skjutas upp till följd av operativ hantering bör aktörer säkerställa att sådant utvecklingsarbete återupptas och att erfarenheter från pandemin omhändertas i det arbetet.

Trygga informationssäkerheten

Det är fortsatt av stor betydelse att samtliga aktörer aktivt verkar för att informationssäkerheten upprätthålls. Samtliga aktörer bör grundligt granska de beslut som fattats i fråga om säkerhetsåtgärder under pandemin, för att säkerställa att tillfälliga och otillfredsställande lösningar kring hemarbete och fjärråtkomst inte fortsatt används. Det är också viktigt att organisationer åtgärdar den eventuella

säkerhets- och förvaltningsskuld som MSB påtalat i Delrapport 1. I den mån nya arbetssätt planeras och implementeras, är det viktigt att även dessa utreds i form av hur de påverkar informationssäkerheten.

Trygga tillgång till kritiska varor

Även om situationen avseende tillgång till flera kritiska varugrupper som beskrivits i tidigare rapporter gradvis har förbättrats över tid, bedöms läget som osäkert. Det är därför av fortsatt stor betydelse att aktörer som ansvarar för samhällsviktig verksamhet planerar för och säkerställer nödvändiga leveranser, delar information och på andra sätt samverkar vid behov i syfte att minska risken för varubrister.

Eftersträva tydlig och tillgänglig kommunikation

Utifrån de riskområden som lyfts i rapporten finns fortsatt ett stort behov av tydlig, lättförståelig och samordnad kommunikation till allmänheten. Informationen behöver nå ut till hela befolkningen genom olika kommunikationskanaler och utformas på ett sätt som gör det tydligt vilka förhållningsregler som gäller. Det behöver även finnas en beredskap för att både möta förändrade informationsbehov inom pandemihanteringen och nå fram med viktiga budskap vid en parallell händelse.

Kommunikationen behöver präglas av transparens avseende vilka avvägningar som ligger till grund för beslut om smittskyddsåtgärder som tillämpas, införs eller avskaffas. Det gäller även för beslut kopplat till vaccineringen mot covid-19. Den samverkan och samordning som sker mellan ansvariga aktörer på nationell, regional och kommunal nivå behöver fungera på ett sätt där alla inblandade, inte minst företrädare för verksamheter som möter oro, frågor och påtryckningar, känner tillräckligt stöd att kunna förmedla korrekt och tydlig information om vacciner, vaccinationsstrategin och olika aktörers roll i denna.

Upprätthåll beredskap för att identifiera och möta informationspåverkan

Samtliga aktörer behöver fortsatt inom sitt eget verksamhetsområde ha beredskap för att kunna identifiera och möta informationspåverkan. Det gäller i synnerhet för de som på olika sätt är involverade i arbetet med vaccinationsprocessen.

Se över möjlighet att begära och ta emot stöd

Som MSB tidigare framhållit bör varje aktör fortsatt ha en beredskap att kunna begära och ta emot stöd från andra aktörer, både nationellt och internationellt, dels för att hantera konsekvenser av pandemin men också för att hantera helt andra händelser som skulle kunna inträffa.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap